

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1986-1987

11 JUNI 1987

WETSVOORSTEL

tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke
meerderjarigheid tot achttien jaar

(Ingediend door de heer Bourgeois,
Mevr. Goor-Eyben en Mevr. Merckx-Van Goeij)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

«Minderjarigen hebben het recht op te groeien naar zelfstandigheid, in omstandigheden waarin hun fysieke, affectieve, morele, intellectuele en sociale ontplooiingskansen gevrijwaard worden. Dit ruimtgebiedend groeiproces, waarin minderjarigen hun eigen identiteit stapsgewijze verwerven, moet leiden tot sociale weerbaarheid en verantwoordelijkheid in solidariteit met anderen». (Vlaamse Raad, Ontwerp van decreet inzake Bijzondere Jeugdbijstand, zitting 1984-1985, 19 april 1985, stuk n° 309/1, blz. 1).

Opvoeden vandaag betekent de kinderen zodanige mogelijkheden geven en kansen bieden dat ze bekwaam worden zelfstandig, eigen verantwoordelijkheid te dragen: het is een begeleiden van het kind van aanvankelijk volledige afhankelijkheid naar zelfstandigheid en naar het vinden van een eigen identiteit en plaats in de samenleving; het zal gepaard gaan met een afnemende gezagsuitoefening vanwege de ouders. De waarborg voor het kind dat deze mogelijkheden werkelijk aan bod komen ligt op de eerste plaats bij de ouders.

In de dagelijkse praktijk wordt echter een kloof vastgesteld tussen het samenleven van ouders en kinderen in gezinsverband en de deelname van jongeren aan het maatschappelijk leven enerzijds en de juridische vormgeving daarvan in wet en recht, voornamelijk via het Burgerlijk Wetboek anderzijds.

De dagelijkse praktijk van vele gezinnen is die waarbij de ouders de groeiende drang en behoefte naar zelfstandigheid bij hun kinderen (h)erkennen en er naar streven hun kinderen levensruimte te laten om gaandeweg meer en meer zelf te beslissen en verantwoordelijkheid op te nemen op grond van eigen keuzen en beslissingen.

Chambre des Représentants

SESSION 1986-1987

11 JUIN 1987

PROPOSITION DE LOI

abaissant à dix-huit ans
l'âge de la majorité civile

(Déposée par M. Bourgeois
et Mmes Goor-Eyben et Merckx-Van Goeij)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

«Les mineurs ont le droit de croître vers l'indépendance dans des conditions qui garantissent leurs possibilités d'épanouissement physique, affectif, moral, intellectuel et social. Cette période de croissance empreinte de liberté, au cours de laquelle ils acquièrent progressivement leur personnalité, doit permettre aux mineurs d'entrer de plein-pied dans la société en citoyens capables de s'y défendre et d'y assumer leurs responsabilités dans un esprit de solidarité». (Conseil flamand, projet de décret relatif à l'assistance spéciale à la jeunesse, session 1984-1985, 19 avril 1985, Doc. n° 309/1, p. 1).

Eduquer signifie aujourd'hui donner aux enfants les possibilités qui leur permettront de prendre leurs responsabilités en toute indépendance. Il s'agit de guider l'enfant du stade de la dépendance absolue à celui de l'indépendance, où il aura trouvé son identité et sa place dans la société. Le cheminement vers l'indépendance doit aller de pair avec une diminution progressive de l'autorité parentale. C'est aux parents qu'il incombe en premier lieu de veiller à ce que l'enfant puisse bénéficier effectivement des possibilités requises.

La pratique quotidienne démontre toutefois qu'il existe une discordance entre, d'une part, le vécu familial des parents et des enfants et la participation des jeunes à la vie sociale et, d'autre part, les normes juridiques qui s'y rapportent. Cette discordance est particulièrement frappante en ce qui concerne le Code civil.

La vie quotidienne de nombreuses familles se caractérise par le fait que les parents constatent et acceptent le désir et le besoin croissants d'indépendance de leurs enfants et s'efforcent de leur accorder une certaine autonomie, afin qu'ils puissent décider de plus en plus par eux-mêmes et prendre leurs responsabilités en fonction de leurs propres choix et décisions.

Ook in het maatschappelijk leven wordt een steeds groeiende deelname van jongeren en hun zelfstandig optreden-onder het al dan niet waakzaam oog van de ouders vastgesteld.

Tegenover deze dagdagelijkse realiteit staan recht en wet die het leefpatroon van jongeren en ouders juridisch omkaderen. In het Burgerlijk Wetboek wordt uitgegaan van de opvatting dat jongeren tot hun eenentwintig jaar niet in staat zijn zelf beslissingen te nemen en keuzen te maken. Zolang de jongere minderjarig is, is hij principieel onbekwaam om zelfstandig rechtshandelingen te verrichten en staat hij onder het gezag van zijn ouders of zijn voogd.

Als eerste stap naar realisatie van de juridische emancipatie van jongeren, menen de indieners van het voorstel dat jongeren vanaf achttien jaar meer kansen, maar ook meer verantwoordelijkheid moet gegeven worden. Hun feitelijk zelfstandig optreden dient juridisch bevestigd te worden.

Dit kan door de leeftijd van de burgerlijke minderjarigheidsgrens te verlagen van eenentwintig jaar tot achttien jaar waardoor de spanning tussen afnemende gezagsuitoefening en groeiende zelfstandigheid wordt verlicht en waardoor het recht beter wordt aangepast aan de maatschappelijke realiteit.

In heel wat Europese landen werd de meerderjarigheidsgrens gebracht op achttien jaar: Engeland (1969), Frankrijk (1974), Zweden (1974), West-Duitsland (1975), Luxemburg (1975), Italië (1975), Spanje (1978) en Noorwegen (1979), Nederland: wetsontwerp (1978) in behandeling.

Reeds op 19 september 1972 zette de resolutie n°(72) 29 van de ministerraad van de Raad van Europa de regeringen ertoe aan de meerderjarigheidsgrens bij voorkeur op achttien jaar te bepalen of minstens te verlagen.

De huidige situatie, met meerderjarigheid op eenentwintig jaar heeft voor gevolg dat vaak vreemdelingen die zich in België vestigen op achttien jaar meerderjarig zijn in tegenstelling met diegenen die de Belgische nationaliteit hebben.

Voor de indieners van het voorstel is de verlaging van de meerderjarigheid naar achttien jaar meer dan een technische wijziging, het is een optie, een beleidsbeslissing.

Ze zijn hiermee in overeenstemming met het wetsontwerp Vanderpoorten tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid tot achttien jaar zoals ingediend op 22 augustus 1975 (Stuk Senaat 673/1-1974/1975). Dit ontwerp werd intussen door de regering opnieuw ingediend in de Senaat.

Deze verlaging is, zo stelt de memorie van toelichting, enerzijds een aanpassing van de rechtsnormen aan de veranderde maatschappelijke realiteit, meer bepaald op het gebied van intelligentie, voorlichting, mentaliteit, biologie en economie, en anderzijds een logisch gevolg van de wijzigingen die de wetgever reeds heeft doorgevoerd op andere domeinen van het recht.

De indieners onderschrijven de motivering zoals weergegeven in het hernomen ontwerp.

De indieners van het voorstel stellen vast dat sinds het indienen van het ontwerp in 1975 de burgerlijke wetgeving heel wat belangrijke fundamentele wijzigingen heeft ondergaan, onder meer door de wet van 31 maart 1987 op de afstamming waardoor ook heel wat wijzigingen zijn aangebracht aan de bepalingen inzake de burgerlijke stand, huwelijk, enz.

De même, la vie sociale est également marquée par une participation croissante des jeunes et par leur comportement indépendant, sous l'œil attentif ou non des parents.

En regard de cette réalité quotidienne se trouvent le droit et la loi, qui forment l'encadrement juridique du mode de vie des parents et des jeunes. Selon le Code civil, les jeunes sont incapables de prendre des décisions et de faire des choix avant l'âge de vingt et un ans. Le mineur est en principe incapable d'accomplir seul des actes juridiques et se trouve sous l'autorité de ses parents ou de son tuteur.

La première étape de l'émancipation juridique des jeunes doit consister, selon les auteurs de la présente proposition de loi, à donner plus de chances, mais aussi plus de responsabilités aux jeunes dès dix-huit ans. L'indépendance de fait des jeunes doit être confirmée par le droit.

Il est possible d'atteindre cet objectif en ramenant l'âge de la majorité civile de vingt et un à dix-huit ans. Cette mesure permettrait de réduire la tension entre l'autorité parentale qui se fait moins stricte et le désir croissant d'indépendance et de rapprocher le droit de la réalité sociale.

De nombreux pays européens ont abaissé l'âge de la majorité à dix-huit ans: l'Angleterre (1969), la France (1974), la Suède (1974), la République fédérale d'Allemagne (1975), le Luxembourg (1975), l'Italie (1975), l'Espagne (1978) et la Norvège (1979). Aux Pays-Bas, un projet de loi datant de 1978 est toujours en discussion.

Dès le 19 septembre 1972, la résolution n°(72) 29 du Conseil de ministres du Conseil de l'Europe invitait les gouvernements à fixer l'âge de la majorité de préférence à dix-huit ans, ou tout au moins à l'abaisser.

Dans la situation actuelle, la majorité étant toujours fixée à vingt et un ans, il est fréquent que des étrangers qui s'établissent en Belgique soient majeurs à dix-huit ans, alors que les Belges du même âge ne le sont pas.

Pour les auteurs de la présente proposition, l'abaissement de la majorité à dix-huit ans est bien plus qu'une modification technique, il s'agit d'une option, d'une décision politique.

Les auteurs adhèrent ainsi à la philosophie du projet de loi Vanderpoorten abaissant à dix-huit ans l'âge de la majorité civile, déposé au Sénat le 22 août 1975 (Doc. Sénat n° 673/1, 1974-1975), qui a entre-temps été redéposé au Sénat par le Gouvernement.

L'exposé des motifs de ce projet précise que l'abaissement de l'âge de la majorité vise d'une part à adapter les normes juridiques aux nouvelles réalités sociales, et plus particulièrement en ce qui concerne l'intelligence, l'information, la mentalité, la biologie et l'économie, et qu'il découle d'autre part logiquement des modifications que le législateur a déjà apportées dans d'autres domaines du droit.

Les auteurs de la présente proposition souscrivent aux arguments développés dans le projet redéposé.

Ils constatent que depuis le dépôt du projet en 1975, la législation civile a subi de nombreuses modifications fondamentales, notamment du fait de l'adoption de la loi du 31 mars 1987 sur la filiation, laquelle a modifié nombre de dispositions concernant l'état civil, le mariage, etc.

Ook inzake adoptie (wet 27 april 1987) en verlatenverklaring van minderjarigen (wet 20 mei 1987) heeft de wetgever zeer recent nieuwe bepalingen aanvaard.

De indieners hebben dan ook gemeend dat een voorstel diende ingediend te worden dat rekening houdt met de wijzigingen die door deze belangrijke fundamentele wettelijke aanpassingen in de laatste periode zijn ingetreden en ze hebben het oorspronkelijk ontwerp van 1975 aangepast aan de huidige situatie op wetgevend gebied.

De auteurs van het voorstel waren van mening dat in het ontwerp zekere aanvullingen noodzakelijk waren daar er onvolkomenheden waren in de oorspronkelijke tekst onder meer waren er geen overgangsbepalingen voorzien voor de toepassing van de maatregelen voorzien door de wet op de jeugdbescherming ten aanzien van personen voor wie voor de inwerkingtreding van de wet, een maatregel tot eenentwintig jaar was genomen.

In die zin werd dus een overgangsbepaling bij artikel 35 voorzien waarbij gezegd wordt dat alle maatregelen voor het in voege treden van deze wet genomen van kracht blijven op personen die bij de inwerkingtreding van deze wet de leeftijd van zeventien jaar hebben bereikt tot de leeftijd van eenentwintig jaar.

Daarenboven mag de wetgever niet voorbijgaan aan die achttienjarigen die (nog) niet in staat zijn zelfstandig verder te bouwen aan hun eigen ontwikkeling en/of wier natuurlijke omgeving niet verder de noodzakelijke bijstand kan verlenen.

Het wetsontwerp Vanderpoorten rept met geen woord over deze problematiek en stelt alleen als logisch gevolg van de verlaging van de meerderjarigheid op achttien jaar dat zowel de sociale als de gerechtelijke jeugdbescherming op die leeftijd een einde nemen.

De indieners van dit voorstel zijn van mening dat in die onstandigheden de sociaal-, mentaal- en lichamelijk gehandicapte jongeren door de verlaging van de burgerlijke meerderjarigheid op achttien jaar eens te meer het slachtoffer zullen worden. Zij dreigen definitief marginaal te worden, indien ten aanzien van deze diverse soorten gehandicapten geen beschermingsmaatregelen van verdere opvang en begeleiding tot eenentwintig jaar worden voorzien. Hetzelfde kan gezegd worden voor de « kinderen in gevaar » in de zin van de wet op de jeugdbescherming, ongeacht of zij beschermd worden via het jeugdbeschermingscomité of door een gerechtelijke maatregel.

De moeilijk op gang gebrachte preventie t.a.v. in gevaar verkerende jongeren, de thans uitgebouwde methode om minderjarigen in hun natuurlijke milieu te helpen, de hulp m.b.t. plaatsing en verblijf in pleeggezinnen en inrichtingen veronderstellen allemaal een vrij lange tussenkomst opdat de behandeling doelmatig zou zijn. Door de verlaging van de meerderjarigheid zal die methode zeker t.a.v. 16-17-jarigen op losse schroeven komen te staan, wegens de nakende datum waarop deze hulp van rechtswege niet meer zal moeten worden geboden. Meer algemeen kan gesteld worden dat de doelstelling van sociale reïntegratie in de maatschappij van al deze opvoedende maatregelen moeilijker benaastigd zal kunnen worden, een doelstelling zonder dewelke deze maatregelen weinig zin hebben.

Al deze moeilijkheden zijn fundamenteel en zullen zich blijven voordoen zodat overgangsmatregelen hier weinig zin hebben. Er zullen uitzonderings- en/of verlengingsmaatregelen moeten worden voorzien om deze particuliere toestanden op te vangen.

In de ons omringende landen waar men de meerderjarigheid reeds verlaagd heeft, is men ook niet aan het probleem van de bijzondere jeugdzorg kunnen voorbijgaan:

Le législateur a en outre adopté de nouvelles dispositions concernant l'adoption (loi du 27 avril 1987) et l'abandon d'enfants mineurs (loi du 20 mai 1987).

Les auteurs de la présente proposition ont dès lors estimé qu'il convenait de déposer une proposition de loi tenant compte de ces modifications fondamentales et ils ont adapté le projet de 1975 à la situation actuelle de la législation.

C'est ainsi qu'ils ont estimé devoir compléter le texte initial du projet, qui présentait certaines imperfections et ne prévoyait pas de dispositions transitoires pour l'application des mesures prévues par la loi sur la protection de la jeunesse en ce qui concerne les personnes à l'égard desquelles une mesure applicable jusqu'à l'âge de vingt et un ans aurait été prise avant l'entrée en vigueur de la loi.

C'est pourquoi l'article 35 prévoit une disposition transitoire en vertu de laquelle toutes les mesures ordonnées avant l'entrée en vigueur de la loi demeurent applicables aux personnes ayant atteint l'âge de dix-sept ans mais non celui de vingt et un ans au moment de l'entrée en vigueur de la loi proposée.

Le législateur ne peut par ailleurs ignorer les jeunes de dix-huit ans qui ne sont pas (encore) capables de s'assumer eux-mêmes et/ou qui ne peuvent plus obtenir de leur entourage l'assistance nécessaire.

Le projet de loi Vanderpoorten est muet sur ce point et précise seulement qu'il découle logiquement de l'abaissement de la majorité à dix-huit ans que la protection sociale et judiciaire de la jeunesse prend fin à cet âge.

Les auteurs de la présente proposition estiment que, dans ces conditions, l'abaissement à dix-huit ans de l'âge de la majorité ferait peser une hypothèque supplémentaire sur la situation des jeunes qui sont victimes d'un handicap social, mental et physique. Ceux-ci risquent en effet d'être définitivement marginalisés en l'absence de mesures de protection assurant leur prise en charge et leur encadrement jusqu'à l'âge de vingt et un ans. Il en va de même des « enfants en danger » au sens de la loi relative à la protection de la jeunesse, qui sont placés sous la protection d'un comité de protection de la jeunesse ou du tribunal de la jeunesse.

La politique de prévention, dont la mise en œuvre s'est avérée difficile à l'égard des jeunes en danger, la méthode actuelle qui consiste à aider les mineurs dans leur milieu naturel, l'assistance basée sur le placement et le séjour dans des familles d'accueil et des établissements, ne peuvent être efficaces qui si leur application s'étend sur une période relativement longue. L'abaissement de l'âge de la majorité constituerait un obstacle majeur à la poursuite de cette politique pour ce qui concerne les jeunes de 16-17 ans, en raison de la proximité du moment où l'assistance cesserait de plein droit. On peut affirmer de façon plus générale qu'il deviendrait plus difficile de réaliser la réinsertion sociale, qui constitue à la fois l'objectif et la principale justification des mesures éducatives précitées.

Les problèmes que nous venons d'esquisser sont fondamentaux et se poseront de manière permanente. Il serait donc vain de vouloir les résoudre par le biais de mesures transitoires. Des mesures d'exception et/ou de prolongation devront être prévues pour remédier à ces situations particulières.

Le problème de l'assistance spéciale à la jeunesse n'a également pu être ignoré dans les pays européens où l'âge de la majorité a déjà été abaissé:

— In Frankrijk kwamen er na de verlaging van de meerderjarigheid op 18 jaar, 2 aanpassingen:

1) iedere meerderjarige of ontvoogde minderjarige die ernstige moeilijkheden ondervindt bij zijn sociale reclasering, kan tot 21 jaar aan de jeugdrechter de toepassing of de verlenging van een maatregel van gerechtelijke bijstand vragen (decreet 18 februari 1975);

2) een 16-jarige die zich schuldig gemaakt heeft aan een feit dat als misdaad of wanbedrijf wordt gekwalificeerd, kan door de rechtbank onder gerechtelijke bijstand geplaatst worden: maximum voor 5 jaar indien de betrokkene bij het bereiken van de meerderjarigheid hierom verzoekt (art. 60, wet van 13 juli 1975).

— De Duitse wet bepaalt in artikel 75 dat wanneer in het kader van de opvoedingsbijstand (vrijwillig of opgelegd) een maatregel genomen is i.v.m. school- en/of beroepsopleiding deze kan verdergezet worden na de meerderjarigheid van de betrokkene wanneer deze laatste dit wil en zijn medewerking belooft.

Daarenboven blijft de «Jugendstrafrichter» bevoegd voor meerderjarigen tussen de 18 en 21 jaar.

— Ook in Italië kunnen de bijstandsmaatregelen verdergezet worden tot 21 jaar.

— In Zweden is na het bereiken van de meerderjarigheidsleeftijd een «verklaring van minderjarigheid» mogelijk in de volgende 3 gevallen:

— bij alcoholisme of verslaafdheid aan verdovende middelen;

— op verzoek van de betrokken jongere;

— wanneer de rechtbank het noodzakelijk acht.

— In Denemarken (meerderjarigheid: 20 jaar) kunnen de kinder- en jeugdcomités optreden tot wanneer de betrokkene de leeftijd van 23 jaar heeft bereikt, indien hij daarmee instemt.

In artikel 18 stellen de indieners voor dat de jongere, uiterlijk 3 maanden voor het bereiken van de meerderjarigheid zelf de jeugdrechter kan verzoeken één der maatregelen vernoemd in artikel 37, 2° en 3°, van de wet op de jeugdbescherming te treffen ten hoogste tot de dag dat hij de leeftijd van 20 jaar heeft bereikt.

Daarnaast stelt zich nog het specifieke probleem van de adolescent-delinquent. Welke maatregelen kunnen er nog genomen worden t.a.v. minderjarigen die de leeftijd van de meerderjarigheid naderen en een misdrijf hebben gepleegd?

Men staat hier voor een dilemma: ofwel zullen de maatregelen van artikel 37 e.v. van de wet op de jeugdbescherming nagenoeg zonder uitwerking blijven zodat de minderjarigen van die leeftijd een quasi-straffeloosheid genieten; ofwel zullen de jeugdrechters bijna stelselmatig deze materies uit handen geven en laten berechten door de gewone strafrechtbanken, wat gelijk staat met het verlagen van de leeftijd der strafrechtelijke meerderjarigheid tot 17 zelfs tot 16 jaar.

De indieners zijn van mening dat hoe dan ook de strafrechtelijke meerderjarigheid in rechte maar ook in feite op 18 jaar dient behouden te blijven. Vandaar dat in artikel 21 van het voorstel volgende aanpassing van de wet op de jeugdbescherming wordt voorgesteld:

— En France, deux adaptations ont été apportées après l'abaissement de l'âge de la majorité à dix-huit ans:

1) jusqu'à l'âge de vingt et un ans, toute personne majeure ou mineure émancipée éprouvant de graves difficultés d'insertion sociale a la faculté de demander au juge des enfants la prolongation ou l'organisation d'une action de protection judiciaire (décret du 18 février 1975);

2) une personne âgée de 16 ans, qui s'est rendue coupable d'une infraction qualifiée de crime ou de délit, peut être placée sous protection judiciaire par le tribunal pour une durée maximale de cinq ans, elle en fait la demande lorsqu'elle atteint l'âge de la majorité (art. 60 de la loi du 13 juillet 1975).

La loi allemande prévoit en son article 75 que toute mesure concernant la formation scolaire et/ou professionnelle, qui a été prise dans le cadre de l'assistance éducative (demandée ou imposée), peut être prolongée au delà de la majorité de l'intéressé, pour autant qu'il y consente et promette de collaborer.

En outre, les majeurs de 18 à 21 ans continuent de relever de la compétence du «Jugendstrafrichter».

— En Italie, les mesures de protection peuvent également être prolongées jusqu'à 21 ans.

— En Suède, lorsqu'une personne atteint l'âge de la majorité, une «déclaration de minorité» est possible dans trois cas:

— alcoolisme ou toxicomanie;

— à la demande de l'intéressé;

— lorsque le tribunal le juge nécessaire.

Au Danemark (où l'âge de la majorité est fixé à 20 ans), les comités de l'enfance et de la jeunesse peuvent intervenir jusqu'à ce que l'intéressé atteigne l'âge de 23 ans, pour autant qu'il y consente.

Les auteurs de la présente proposition proposent (art. 18) qu'au plus tard trois mois avant d'atteindre sa majorité, le jeune puisse demander lui-même au tribunal de la jeunesse d'ordonner une des mesures énumérées à l'article 37, 2° et 3°, de la loi relative à la protection de la jeunesse pour une période ne pouvant excéder le jour de son vingtième anniversaire.

Un autre problème spécifique qui se pose est celui de l'adolescence délinquante. Quelles mesures peut-on encore prendre à l'égard de mineurs qui approchent de l'âge de la majorité et qui ont commis une infraction?

Il s'agit d'un véritable dilemme: ou bien les mesures prévues aux articles 37 et suivants de la loi relative à la protection de la jeunesse n'auront pratiquement pas d'effet et les mineurs de cet âge jouiront d'une quasi-impunité, ou bien les juges de la jeunesse se dessaisiront presque systématiquement de ces dossiers pour les confier aux tribunaux ordinaires, ce qui reviendrait à ramener l'âge de la majorité pénale à 17, voire à 16 ans.

Les auteurs de la présente proposition estiment qu'il faut en tout état de cause maintenir l'âge de la majorité pénale à dix-huit ans, et ce, en droit mais aussi en fait. C'est la raison pour laquelle l'article 21 de la proposition tend à modifier la loi relative à la protection de la jeunesse dans le sens suivant:

— als op het ogenblik van het plegen van een misdrijf de minderjarige 17 jaar is, kan de jeugdrechtbank maatregelen opleggen, die, behoudens opheffing, duren totdat de betrokkene de leeftijd van 20 jaar heeft bereikt.

— op verzoek van de minderjarige of op vordering van het openbaar ministerie wanneer de maatregel opgelegd werd op basis van artikel 36, 4°, kan de jeugdrechtbank in een met bijzondere redenen omkleed vonnis beslissen dat de maatregelen, voorzien door artikel 36, 2° tot 4°, worden verlengd ten hoogste tot de dag waarop de betrokkene de leeftijd van 20 jaar heeft bereikt.

Het verzoek of de vordering moet uiterlijk 3 maanden voor het bereiken van de meerderjarigheid worden aanhangig gemaakt.

Tenslotte bevat het voorstel meerdere bepalingen die betrekking hebben op het huwelijk van minderjarigen, en legt het een toestemmingsverplichting op tot de jongeren de leeftijd van twintig jaar hebben bereikt.

Volgens het voorstel mogen minderjarigen geen huwelijk aangaan zonder toestemming van hun ouders, ook meerderjarigen die de volle leeftijd van twintig jaar niet hebben bereikt mogen geen huwelijk aangaan zonder toestemming van hun ouders. Indien er noch ouders noch grootouders zijn of indien deze afwezig zijn, onbekwaam verklaard of in de onmogelijkheid verkeren hun wil te kennen te geven, mag de minderjarige geen huwelijk aangaan zonder toestemming van de familieraad.

Een minderjarige die de volle leeftijd van twintig jaar niet heeft bereikt kan echter in de zelfde omstandigheid een huwelijk aangaan zonder bijkomende toestemming.

Er is een verhaal mogelijk tegen de weigering van toestemming bij de Jeugdrechtbank voor de minderjarigen. Jongeren tussen achttien en twintig jaar dienen zich bij weigering te wenden tot de rechtbank van eerste aanleg. Voor de ouders is ook de mogelijkheid tot verzet tegen het huwelijk van hun kinderen die ouder zijn dan twintig jaar.

Deze oplossing zoals verwoord in het voorstel sluit het nauwst aan bij hetgeen door het ontwerp Vanderpoorten werd voorgesteld inzake de toestemming tot het huwelijk.

De indieners zijn echter van mening dat dit niet de enig mogelijke formule is die terzake kan weerhouden worden.

1) In de lijn van een volledige handelingsbekwaamheid vanaf 18 jaar zou men kunnen stellen dat geen toestemming tot het huwelijk van de familie meer vereist is, eens deze leeftijd bereikt is.

In dit geval zou eventueel alleen een procedure van verzet kunnen behouden worden.

2) Een andere mogelijkheid bestaat in het invoeren van een procedure van uitstel van het huwelijk op verzoek van de ouders of andere familieleden tot de leeftijd van 20 jaar. In principe kan een 18 à 20-jarige vrij een huwelijk aangaan, maar de ouders hebben de mogelijkheid om bij gegronde redenen de rechter te verzoeken dit huwelijk te doen uitstellen tot hun kind de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt.

Deze laatste keuze laat toe rekening te houden met de rechten van de meerderjarige jongere en toch aan de ouders waarborgen van inspraak te verlenen i.v.m. het huwelijk van hun 18-20-jarige kinderen.

De besprekingen zullen dienen uit te wijzen of de optie van het ontwerp Vanderpoorten terzake niet alleen geactualiseerd maar eerder gewijzigd dient te worden in een van de twee boven aangehaalde richtingen.

De indieners willen met hun voorstel een zo volledig mogelijke aanpassing van de bestaande wetgeving tot stand brengen en hebben daarom voorzien zowel in de principiële aanpassing van de artikelen betreffende de verlaging van de leeftijd van de meerderjarigheid als in de andere artikelen

— si au moment où il commet une infraction, un mineur est âgé de 17 ans, le tribunal de la jeunesse pourra ordonner des mesures qui, sauf si elles sont levées, seront applicables jusqu'au moment où l'intéressé aura atteint l'âge de 20 ans;

— lorsque la mesure aura été ordonnée en vertu de l'article 36, 4°, le tribunal de la jeunesse pourra, à la requête du mineur ou à la demande du ministère public, ordonner par jugement circonstancié la prorogation des mesures prévues à l'article 36, 2° à 4°, pour une durée ne pouvant se prolonger au delà du jour où l'intéressé aura atteint l'âge de 20 ans.

La requête ou la demande devra être introduite au plus tard trois mois avant que l'intéressé atteigne l'âge de la majorité.

Enfin, la proposition contient plusieurs dispositions relatives au mariage des mineurs et prévoit que les enfants majeurs de moins de vingt ans ne peuvent se marier sans consentement.

Aux termes de la proposition, ni les mineurs, ni les majeurs qui n'ont pas atteint l'âge de vingt ans accomplis ne pourront contracter mariage sans le consentement de leurs parents. S'il n'y a ni parents, ni grands-parents, ou si ceux-ci sont absents, interdits ou dans l'impossibilité de manifester leur volonté, les enfants mineurs ne pourront contracter mariage sans le consentement du conseil de famille.

Les enfants majeurs n'ayant pas atteint l'âge de vingt ans accomplis pourront néanmoins, dans le mêmes circonstances, contracter mariage sans aucun consentement.

Les mineurs pourront introduire un recours contre le refus de consentement auprès du tribunal de la jeunesse; les enfants âgés de dix-huit à vingt ans devront s'adresser au tribunal de première instance. Les parents pourront également former opposition au mariage de leurs enfants âgés de plus de vingt ans.

La solution retenue dans la proposition est celle qui se rapproche le plus de la formule proposée dans le projet Vanderpoorten en matière de consentement au mariage.

Les auteurs de la présente proposition estiment toutefois que ce n'est pas la seule solution possible.

1) Dans le cas où la capacité juridique serait reconnue à l'âge de dix-huit ans, le consentement de la famille ne serait plus requis pour les enfants ayant atteint cet âge.

Dans cette hypothèse, il suffirait de maintenir éventuellement la procédure d'opposition au mariage.

2) Une autre possibilité serait de prévoir une procédure d'ajournement du mariage jusqu'à l'âge de vingt ans, à la demande des parents ou d'autres membres de la famille. Dans ce cas, les enfants âgés de 18 à 20 ans seraient en principe libres de contracter mariage, mais les parents auraient la possibilité de demander au juge, lorsqu'il existe de justes motifs, d'ajourner le mariage jusqu'à ce que leur enfant ait atteint l'âge de vingt ans.

Cette dernière formule présente l'avantage de respecter les droits des enfants majeurs, tout en assurant aux parents un droit de regard sur le mariage de leurs enfants âgés de dix-huit à vingt ans.

Les débats devront permettre de déterminer s'il suffit d'actualiser l'option retenue à cet égard dans le projet Vanderpoorten ou s'il convient de la modifier dans le sens d'une des deux formules évoquées ci-avant.

La présente proposition vise à opérer une adaptation aussi complète que possible de la législation existante. C'est pourquoi elle prévoit d'adapter non seulement les articles du Code civil qui concernent directement l'âge de la majorité, mais aussi ceux qui s'y rapportent indirectement,

van het Burgerlijk Wetboek die daarbij betrekking hebben, maar ook in verband met de artikelen op de wetgeving van de Jeugdbescherming, het Wetboek van Koophandel, het Strafwetboek.

A. BOURGEOIS
C. GOOR-EYBEN
T. MERCKX-VAN GOEY

WETSVOORSTEL

Artikel 1

In artikel 37 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 7 januari 1908, wordt het woord « eenentwintig » vervangen door het woord « achttien ».

Art. 2

Artikel 148 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wetten van 14 juli 1953, 5 juli 1963 en 8 april 1965, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 148. — § 1. Minderjarige kinderen mogen geen huwelijk aangaan zonder toestemming van hun ouders.

Zijn deze het niet eens, dan wordt het geschil door een van hen bij verzoekschrift voor de jeugdrechtbank gebracht.

§ 2. Meerderjarigen die de volle leeftijd van twintig jaar niet hebben bereikt, mogen geen huwelijk aangaan zonder toestemming van hun ouders.

Gebrek aan overeenstemming tussen dezen geldt als toestemming.

§ 3. Het gebrek aan overeenstemming tussen de ouders kan worden vastgesteld bij een notariële akte, bij een gerechtsdeurwaardersexploot, bij een proces-verbaal opge maakt door de Ambtenaar van de burgerlijke stand, of bij een brief van weigering aan de laatstgenoemde ambtenaar gericht door degene van de ouders die niet in het huwelijk toestemt ».

Art. 3

Artikel 150 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 150. — Indien de vader en de moeder overleden zijn, indien zij in de onmogelijkheid verkeren hun wil te kennen te geven of indien zij afwezig zijn, treden de grootvaders en de grootmoeders in hun plaats op.

Zijn dezen het niet eens dan geldt dit verschil van gevoelens als toestemming.

Dit verschil kan worden vastgesteld op de wijze in artikel 148, § 3 bepaald ».

Art. 4

Artikel 151 van hetzelfde wetboek, gewijzigd door de wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming, wordt vervangen door de volgende bepaling:

ainsi que certaines dispositions de la législation sur la protection de la jeunesse, du Code de commerce et du Code pénal.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

Dans l'article 37 du Code civil, modifié par la loi du 7 janvier 1908, les mots « vingt et un » sont remplacés par le mot « dix-huit ».

Art. 2

L'article 148 du même Code, modifié par les lois du 14 juillet 1953, du 5 juillet 1963 et du 8 avril 1965, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 148. — § 1er. Les enfants mineurs ne peuvent contracter mariage sans le consentement de leurs père et mère.

En cas de dissentiment entre ceux-ci, le litige est porté, par l'un d'eux, par voie de requête, au tribunal de la jeunesse.

§ 2. Les enfants majeurs qui n'ont pas atteint l'âge de vingt ans accomplis, ne peuvent contracter mariage sans le consentement de leurs père et mère.

S'il y a dissentiment entre ceux-ci, ce partage emporte consentement.

§ 3. Le dissentiment entre père et mère peut être constaté par acte notarié, par exploit d'huissier de justice, par procès-verbal dressé par l'officier de l'état civil ou par lettre de refus adressée à ce dernier par celui des auteurs qui ne consent pas au mariage ».

Art. 3

L'article 150 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 150. — Si le père et la mère sont tous deux décédés, dans l'impossibilité de manifester leur volonté ou absents, les aïeuls et aïeules les remplacent.

S'il y a dissentiment entre ceux-ci, ce partage emporte consentement.

Ce dissentiment peut être constaté comme prévu à l'article 148, § 3 ».

Art. 4

L'article 151 du même Code, modifié par la loi du 31 mars 1987 modifiant diverses dispositions légales relatives à la filiation, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 151. — § 1. Indien er noch ouders noch grootouders zijn of indien deze afwezig zijn, onbekwaam verklaard of in de onmogelijkheid verkeren hun wil te kennen te geven, mag de minderjarige geen huwelijk aangaan zonder toestemming van de familieraad.

§ 2. Indien er noch ouders noch grootouders zijn of indien deze afwezig zijn, onbekwaam verklaard of in de onmogelijkheid verkeren hun wil te kennen te geven, kan de meerderjarige die de volle leeftijd van twintig jaar niet heeft bereikt een huwelijk aangaan zonder bijkomende toestemming. »

Art. 5

Artikel 154 van hetzelfde wetboek, gewijzigd door de wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstemming, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 154. — § 1. Wanneer in de gevallen bedoeld in de artikelen 148 tot 150, de toestemming tot het huwelijk van een minderjarig kind wordt geweigerd, kan de jeugdrechtbank, op vordering van de procureur des Konings, het kind toestemming verlenen om een huwelijk aan te gaan, als zij de weigering een misbruik acht te zijn.

Wanneer in het artikel 151 bedoelde geval, de toestemming tot het huwelijk van een minderjarig kind door de familieraad wordt geweigerd, kan de jeugdrechtbank eveneens, op vordering van de voogd, de toeziende voogd, de ontvoogde minderjarige, een lid van de vergadering of de procureur des Konings, in het huwelijk toestemmen als zij de weigering een misbruik acht te zijn.

§ 2. Indien de toestemming tot het huwelijk wordt geweigerd in de gevallen van artikel 148, § 2, kan de rechtbank van eerste aanleg, op vordering van de belanghebbende, toestemming verlenen om een huwelijk aan te gaan, als zij de weigering onverantwoord acht.

§ 3. De vordering wordt ingeleid bij dagvaarding tegen een bepaalde dag. De termijn van verschijning is acht dagen. Het vonnis is niet vatbaar voor verzet, maar er kan hoger beroep tegen worden ingesteld binnen vijftien dagen na de uitspraak, indien het op tegenspraak, of na de betekening, indien het bij verstek is gewezen. De termijn van verschijning voor de jeugdkamer van het hof van beroep is acht dagen.

De rechtbank en het hof behandelen de zaak onverwijld.

De vordering bedoeld in § 1, tweede lid wordt ingesteld tegen de leden van de familieraad, behalve de vrederechter, die het met de beslissing eens waren. »

Art. 6

In artikel 173 van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 14 juli 1953, worden de woorden « zelfs wanneer dezen meerderjarig zijn » vervangen door de woorden « wanneer dezen de volle leeftijd van twintig jaar bereikt hebben ».

« Art. 151. — § 1er. S'il n'y a ni père, ni mère, ni aïeul, ni aïeule, ou s'ils sont absents, interdits ou dans l'impossibilité de manifester leur volonté, l'enfant mineur ne peut contracter mariage sans le consentement du conseil de famille.

§ 2. S'il n'y a ni père, ni mère, ni aïeul, ni aïeule, ou s'ils sont absents, interdits ou dans l'impossibilité de manifester leur volonté, l'enfant majeur qui n'a pas atteint l'âge de vingt ans accomplis peut contracter mariage sans aucun consentement. »

Art. 5

L'article 154 du même Code, modifié par la loi du 31 mars 1987 modifiant diverses dispositions légales relatives à la filiation, est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 154. — § 1er. Lorsque dans les cas prévus aux articles 148 à 150, le consentement au mariage d'un enfant mineur est refusé, le tribunal de la jeunesse peut, à la demande du procureur du Roi, autoriser l'enfant à contracter mariage, s'il juge le refus abusif.

Lorsque dans le cas prévu à l'article 151, le consentement au mariage d'un enfant mineur est refusé par le conseil de famille, le tribunal peut également, à la demande du tuteur, du subrogé tuteur, du mineur émancipé, d'un membre de l'assemblée ou du procureur du Roi, autoriser le mariage, s'il juge le refus abusif.

§ 2. Lorsque dans le cas prévu à l'article 148, § 2, le consentement au mariage est refusé, le tribunal de première instance peut, à la demande de l'intéressé, l'autoriser à contracter mariage, s'il juge le refus abusif.

§ 3. La demande est introduite par citation à jour fixe. Le délai de comparution est de huitaine. Le jugement n'est pas susceptible d'opposition, mais il peut être frappé d'appel dans la quinzaine du prononcé, s'il est contradictoire, ou de la signification, s'il est par défaut. Le délai de comparution devant la chambre de la jeunesse de la cour d'appel est de huitaine.

Le tribunal et la cour instruisent la cause d'urgence.

La demande visée au § 1er, alinéa 2, est formée contre les membres du conseil de famille qui ont été d'avis de la délibération, hormis le juge de paix. »

Art. 6

Dans l'article 173 du même Code, modifié par la loi du 14 juillet 1953, les mots « encore que ceux-ci soient majeurs » sont remplacés par les mots « encore que ceux-ci aient atteint l'âge de vingt ans accompli ».

Art. 7

In artikel 186 van hetzelfde wetboek worden de woorden « de familie » vervangen door de woorden « de leden van de familieraad ».

Art. 8

Artikel 350, § 3, eerste lid, 3°, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 27 april 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de adoptie, wordt vervangen door de volgende tekst:

« 3° de meerderjarige kinderen van de adoptant. Is een van die kinderen minderjarig, dan moet het advies worden ingewonnen, van hun vader of moeder, niet-adoptant, zelfs indien deze uit de echt of van tafel en bed gescheiden is. »

Art. 9

In artikel 361, § 3, eerste lid, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 27 april 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de adoptie, worden de woorden « of hem te machtigen om handel te drijven » weggelaten.

Art. 10

In artikel 388 van hetzelfde wetboek wordt het woord « eenentwintig » vervangen door het woord « achttien ».

Art. 11

Artikel 433 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 433. — Ieder die de volle leeftijd van twintig jaren niet heeft bereikt of ouder is dan vijfenzeestig jaar, kan weigeren voogd te zijn. Hij die vóór de leeftijd van vijfenzeestig jaar benoemd is kan zich op de leeftijd van zeventig jaar van de voogdij doen ontslaan. »

Art. 12

Artikel 479, tweede lid, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij de wet van 8 april 1965, wordt opgeheven.

Art. 13

Artikel 487 van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

Art. 14

Artikel 488 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Art. 488. — De meerderjarigheid is vastgesteld op de volle leeftijd van achttien jaar. Op die leeftijd is men bekwaam tot alle handelingen van het burgerlijk leven, behoudens de bij de wet bepaalde uitzonderingen. »

Art. 7

Dans l'article 186 du même Code, les mots « la famille » sont remplacés par les mots « les membres du conseil de famille ».

Art. 8

L'article 350, § 3, alinéa 1er, 3°, du même Code, modifié par la loi du 27 avril 1987 modifiant diverses dispositions légales relatives à l'adoption, est remplacé par la disposition suivante:

« 3° celui des enfants majeurs de l'adoptant. Si l'un de ces enfants est mineur, l'avis de leurs père et mère, autre que l'adoptant, même divorcé ou séparé de corps, doit être recueilli. »

Art. 9

Dans l'article 361, § 1er, alinéa 1er, du même Code, modifié par la loi du 27 avril 1987 modifiant diverses dispositions légales relatives à l'adoption, les mots « ou de l'autoriser à faire le commerce » sont supprimés.

Art. 10

Dans l'article 388 du même Code, les mots « vingt et un » sont remplacés par le mot « dix-huit ».

Art. 11

L'article 433 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 433. — Tout individu qui n'a pas atteint l'âge de vingt ans accomplis ou qui est âgé de soixante-cinq ans accomplis peut refuser d'être tuteur. Celui qui aura été nommé avant l'âge de soixante-cinq ans pourra, à soixante-dix ans, se faire décharger de la tutelle. »

Art. 12

L'article 479, alinéa 2, du même Code, modifié par la loi du 8 avril 1965, est abrogé.

Art. 13

L'article 487 du même Code est abrogé.

Art. 14

L'article 488 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« Art. 488. — La majorité est fixée à dix-huit ans accomplis; à cet âge, on est capable de tous les actes de la vie civile, sauf les exceptions prévues par la loi. »

Art. 15

Artikel 1095 van hetzelfde wetboek wordt aangevuld met het volgende lid: «Die toestemming of bijstand zijn niet vereist wanneer de toestemming om een huwelijk aan te gaan gegeven is door de rechtbank».

Art. 16

Artikel 1308 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 1308. — De minderjarige die ambachtsman is, kan niet in zijn recht hersteld worden tegen de verbintenissen die hij uit hoofde van zijn ambacht heeft aangegaan».

Art. 17

Artikel 1309 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 1309. — De minderjarige kan niet in zijn recht hersteld worden tegen overeenkomsten in zijn huwelijkscontract vervat, wanneer die zijn aangegaan met de toestemming en de bijstand van hen wier toestemming voor de geldigheid van zijn huwelijk vereist is of wanneer de toestemming om een huwelijk aan te gaan gegeven is door de rechtbank.»

Art. 18

Een artikel 35bis, luidend als volgt, wordt in de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming ingevoegd:

«Art. 35bis. — Wanneer één der maatregelen vernoemd in titel II, hoofdstuk III, afdeling I, van deze wet ten aanzien van de ouders werd opgelegd, kan de minderjarige bij verzoekschrift, uiterlijk drie maanden voor het bereiken van de meerderjarigheid, de jeugdrechtbank verzoeken één der maatregelen, vernoemd in artikel 37, 2° en 3° van deze wet te treffen ten hoogste tot de dag dat hij de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt. De procedureregels die gelden voor de procedure tot verlenging van de maatregelen als bedoeld in artikel 37, 2° tot 4°, van deze wet, zijn van toepassing op de bij dit artikel bedoelde procedures.»

Art. 19

In artikel 36 van dezelfde wet, worden in het 1° en 4° de woorden «beneden de leeftijd van achttien jaar» weggelaten en in het 3° de woorden: «beneden de volle leeftijd van achttien jaar» weggelaten.

Art. 20

In artikel 36bis van dezelfde wet worden de woorden «en minder dan volle achttien jaar» weggelaten.

Art. 15

L'article 1095 du même Code est complété par l'alinéa suivant: «Toutefois, aucun consentement ni aucune assistance ne sont requis lorsque le mariage a été autorisé par le tribunal.»

Art. 16

L'article 1308 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1308. — Le mineur artisan n'est point restituable contre les engagements qu'il a pris à raison de son art.»

Art. 17

L'article 1309 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1309. — Le mineur n'est point restituable contre les conventions portées en son contrat de mariage, lorsqu'elles ont été faites avec le consentement et l'assistance de ceux dont le consentement est requis pour la validité de son mariage ou lorsque son mariage a été autorisé par le tribunal.»

Art. 18

Un article 35bis, libellé comme suit, est inséré dans la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse:

«Art. 35bis. — Lorsqu'une des mesures prévues au titre II, chapitre III, section 1re, de la présente loi a été ordonnée à l'égard des parents, le mineur peut, par requête formée au plus tard trois mois avant sa majorité, demander au tribunal de la jeunesse d'ordonner une des mesures prévues à l'article 37, 2° et 3°, de la présente loi, pour un terme qui ne pourra dépasser le jour où il atteint l'âge de vingt ans. Les règles de procédure qui régissent la procédure en prorogation des mesures prévues à l'article 37, 2° à 4°, de la présente loi, s'appliquent aux procédures prévues par le présent article.»

Art. 19

Dans l'article 36 de la même loi, les mots «de moins de dix-huit ans» sont supprimés aux 1° et 4° et les mots «âgés de moins de dix-huit ans accomplis» sont supprimés au 3°.

Art. 20

Dans l'article 36bis de la même loi, les mots «et de moins de dix-huit ans accomplis» sont supprimés.

Art. 21

Artikel 37 van dezelfde wet wordt aangevuld met de volgende leden :

« Evenwel, indien de vordering tot het opleggen van jeugdbeschermingsmaatregelen aanhangig werd gemaakt op basis van een als misdrijf omschreven feit dat begaan werd nadat de minderjarige de leeftijd van zeventien jaar bereikt heeft, kan de jeugdrechtbank maatregelen opleggen die, behoudens opheffing, duren totdat de betrokkene de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt.

Onverminderd het bepaalde in vorig lid, kan de jeugdrechtbank, hetzij op verzoek van de minderjarige, hetzij, wanneer de maatregel werd opgelegd op basis van artikel 36,4°, van deze wet, op vordering van het openbaar ministerie, met bijzondere redenen omkleed vonnis, beslissen dat de onder n^{rs} 2 tot 4 van dit artikel vernoemde maatregelen worden verlengd ten hoogste tot de dag waarop de betrokkene de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt.

Het verzoek of de vordering als bedoeld in vorig lid, wordt aanhangig gemaakt uiterlijk drie maanden voordat de betrokkene de meerderjarigheid bereikt. De jeugdrechtbank doet onverwijld uitspraak.

In geval van hoger beroep tegen het vonnis waarin tot verlenging van de maatregel wordt beslist of waarbij het verzoek of de vordering tot verlenging van de maatregel wordt afgewezen, doet de Jeugdkamer van het Hof van Beroep onverwijld uitspraak over het beroep.

Wanneer een verzoekschrift of vordering tot verlenging is aanhangig gemaakt, blijven de genomen maatregelen van kracht boven de meerderjarigheidsleeftijd totdat de eindbeslissing in kracht van gewijsde is getreden.

Een vonnis of arrest dat uitspraak doet over een vordering of verzoek tot verlenging van jeugdbeschermingsmaatregel is niet vatbaar voor verzet. »

Art. 22

In artikel 60, tweede lid, van dezelfde wet worden de woorden « de minderjarige tegen wie de maatregel is genomen » vervangen door de woorden « de persoon tegen wie de maatregel is genomen ».

Art. 23

In artikel 71, eerste lid, van dezelfde wet wordt na de woorden « de bijdrage van de minderjarige » de woorden « en van de jongeren ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen werden verlengd of omgezet tot na hun meerderjarigheid » ingevoegd.

Art. 24

Artikel 72, derde lid, van dezelfde wet wordt vervangen door het volgende lid :

« Betrokkene kan ze opnemen wanneer hij achttien jaar wordt. De jeugdrechtbank kan echter, op vordering van het openbaar ministerie of van de wettelijke vertegenwoordigers van de minderjarige, beslissen dat geen opneming mag worden gedaan zonder de uitdrukkelijke machtiging van de rechtbank vooraleer betrokkene de leeftijd van

Art. 21

L'article 37 de la même loi est complété par les alinéas suivants :

« Toutefois, si le tribunal de la jeunesse est saisi d'une demande visant à ordonner des mesures de protection des mineurs en raison d'un acte qualifié d'infraction qui a été commis après que le mineur a atteint l'âge de dix-sept ans, il peut ordonner des mesures qui resteront applicables, sauf retrait, jusqu'à ce que l'intéressé ait atteint l'âge de vingt ans.

Sans préjudice des dispositions du précédent alinéa, le tribunal de la jeunesse peut, soit à la requête du mineur, soit, lorsque la mesure a été ordonnée conformément à l'article 36, 4°, de la présente loi, à la demande du ministère public, décider, par jugement motivé, que les mesures prévues aux 2° à 4° dudit article sont prorogées pour un terme qui ne pourra dépasser le jour où l'intéressé atteint l'âge de vingt ans.

La requête ou la demande visée au précédent alinéa est portée devant le tribunal au plus tard trois mois avant que l'intéressé atteigne sa majorité. Le tribunal de la jeunesse se prononce d'urgence.

En cas d'appel du jugement ayant ordonné la prorogation de la mesure ou ayant rejeté la requête ou la demande en prorogation de la mesure, la chambre de la jeunesse de la Cour d'appel statue d'urgence sur l'appel.

Lorsqu'une requête ou une demande en prorogation est portée devant le tribunal, les mesures ordonnées restent applicables au delà de la majorité, jusqu'à ce que la décision définitive soit passée en force de chose jugée.

Le jugement ou l'arrêt statuant sur une requête ou demande en prorogation de mesures de protection des mineurs n'est pas susceptible d'opposition. »

Art. 22

Dans l'article 60, alinéa 2, de la même loi, les mots « du mineur qui fait l'objet de la mesure » sont remplacés par les mots « de la personne qui fait l'objet de la mesure ».

Art. 23

Dans l'article 71, premier alinéa, de la même loi, les mots « des jeunes à l'égard desquels des mesures de protection des mineurs ont été prorogées ou converties jusqu'au delà de leur majorité » sont insérés après les mots « la part contributive des mineurs ».

Art. 24

L'article 72, alinéa 3, de la même loi, est remplacé par la disposition suivante :

« Elles peuvent être retirées par l'intéressé lorsqu'il a atteint l'âge de dix-huit ans. Toutefois, le tribunal de la jeunesse peut, à la demande du ministère public ou des représentants légaux du mineur, décider que ce retrait ne pourra avoir lieu sans l'autorisation expresse du tribunal avant que l'intéressé ait atteint l'âge de vingt et un ans.

eenentwintig jaar heeft bereikt. Zodanige vordering is alleen toegelaten zolang de betrokkene minderjarig is.»

Art. 25

In artikel 75 van dezelfde wet worden de woorden «beneden de leeftijd van achttien jaar» weggelaten.

Art. 26

In artikel 83 van dezelfde wet worden de woorden «beneden de leeftijd van achttien jaar» weggelaten.

Art. 27

In artikel 84 van dezelfde wet worden de woorden «beneden de leeftijd van achttien jaar» weggelaten.

Art. 28

In artikel 85 van dezelfde wet worden de woorden «beneden de leeftijd van achttien jaar» weggelaten.

Art. 29

1) In het Wetboek van Koophandel, eerste boek, eerste titel worden de artikelen 4 en 5, gewijzigd bij de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, opgeheven;

2) Artikel 6 van hetzelfde wetboek wordt vervangen door volgende bepaling:

«Art. 6. — De bij de artikelen 2 en 3 bepaalde daden van koophandel zijn als zodanig ten aanzien van minderjarigen niet rechtsgeldig».

3) Artikel 7 van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

Art. 30

Artikel 25, onderdeel 14, van de wetten betreffende het handelsregister, gecoördineerd op 20 juli 1964, wordt opgeheven.

Art. 31

Artikel 50 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 24 juni 1970, wordt aangevuld met het volgende lid:

«De verlenging van de termijn van beroep of verzet vindt geen toepassing in de gevallen bepaald in artikel 154 van het Burgerlijk Wetboek.»

Art. 32

Artikel 628, 3° van hetzelfde wetboek wordt opgeheven.

Art. 33

In artikel 386bis, ingevoegd in hetzelfde wetboek bij de wet van 28 juli 1962, worden de woorden «beneden achttien jaar» weggelaten.

Pareille demande ne peut être introduite que pendant la minorité de l'intéressé.»

Art. 25

Dans l'article 75 de la même loi, les mots « âgés de moins de dix-huit ans accomplis » sont supprimés.

Art. 26

Dans l'article 83 de la même loi, les mots « de moins de dix-huit ans » sont supprimés.

Art. 27

Dans l'article 84 de la même loi, les mots « âgé de moins de dix-huit ans » sont supprimés.

Art. 28

Dans l'article 85 de la même loi, les mots « de moins de dix-huits ans » sont supprimés.

Art. 29

1) Dans le livre premier, titre premier, du Code de commerce, les articles 4 et 5, modifiés par la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, sont abrogés;

2) L'article 6 du même Code, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 6. — Les actes de commerce indiqués dans les articles 2 et 3 ne sont pas valables comme tels à l'égard d'un mineur.»

3) L'article 7 du même Code, est abrogé.

Art. 30

L'article 25, n° 14 des lois relatives au registre de commerce, coordonnées le 20 juillet 1964, est abrogé.

Art. 31

L'article 50 du Code judiciaire, modifié par la loi du 24 juin 1970, est complété par l'alinéa suivant:

«La prorogation du délai d'appel ou d'opposition n'est pas applicable dans les cas prévus à l'article 154 du Code civil.»

Art. 32

L'article 628, 3°, du même Code est abrogé.

Art. 33

Dans l'article 386bis, inséré dans le même Code par la loi du 28 juillet 1962, les mots « de moins de dix-huit ans accomplis » sont supprimés.

Art. 34

Deze wet treedt in werking de eerste dag van de zesde maand na die waarin zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Art. 35

Alle maatregelen vóór het in voege treden van deze wet opgelegd in het kader van de wet van 8 april 1965 op de jeugdbescherming blijven van kracht op personen die bij de inwerkingtreding van deze wet de leeftijd van 17 jaar hebben bereikt tot de leeftijd van 21 jaar.

10 juni 1987.

A. BOURGEOIS
C. GOOR
T. MERCKX-VAN GOEY
P. HERMANS
J.P. GRAFE
T. VAN PARIJS

Art. 34

La présente loi entre en vigueur le premier jour du sixième mois qui suit celui au cours duquel elle aura été publiée au *Moniteur belge*.

Art. 35

Toutes les mesures ordonnées dans le cadre de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse avant l'entrée en vigueur de la présente loi resteront applicables jusqu'à l'âge de 21 ans aux personnes qui auront atteint l'âge de 17 ans au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi.

10 juin 1987.